

ПРОФЕСИОНАЛНА РЕАЛИЗАЦИЯ И УДОВЛЕТВОРЕНОСТ НА ЗАВЪРШИЛИ ПОМОЩНИК-ФАРМАЦЕВТИ В МЕДИЦИНСКИ КОЛЕЖ – ВАРНА

Десислава Александрова, Силвия Михайлова, Момчил Ламбев,
Антония Христова, Димана Димитрова, Антоанета Цветкова

УС „Помощник-фармацевт“, Медицински колеж, Медицински университет – Варна

PROFESSIONAL REALIZATION AND SATISFACTION OF GRADUATE ASSISTANT PHARMACISTS AT MEDICAL COLLEGE – VARNA

Desislava Aleksandrova, Silvia Mihailova, Momchil Lambey, Antonia Hristova,
Dimana Dimitrova, Antoaneta Tsvetkova

TRS Assistant pharmacist, Medical college, Medical University of Varna

РЕЗЮМЕ

Помощник-фармацевтът е специалист, който участва активно в лекарствоснабдяването и лекарстворазпространението, като приготвя, съхранява и отпуска лекарствени форми, билкови смеси, диетични продукти, санитарно-хигиенни материали, козметични средства и др. Специалността „Помощник-фармацевт“ в Медицински колеж – Варна е разкрита през 1961 г. Помощник-фармацевтите се дипломират с образователно-квалификационна степен (ОКС) „професионален бакалавър“. Фармацевтът вече не е само източник на информация за лекарства и тяхното отпускане, а също така член на интердисциплинарния екип, участващ в предоставянето на първични грижи. Силно влияние върху професионалната удовлетвореност и реализация оказват възможностите за кариерно развитие, професионалната ангажираност и заплащането на труда.

Целта на настоящата разработка е да се проучи професионалната реализация и удовлетвореност на завършили помощник-фармацевти в Медицински колеж – Варна.

Проведено е анонимно анкетно проучване сред помощник-фармацевти, завършили Медицински колеж – Варна. Проучването е проведено онлайн чрез индивидуална анкетна карта, с помощта на Google формуляри.

Ключови думи: професионална реализация, удовлетвореност, помощник-фармацевт, Медицински колеж – Варна

ABSTRACT

The assistant pharmacist is a specialist who is actively involved in drug supply and drug distribution, preparing, storing and dispensing dosage forms, herbal mixtures, dietetic products, sanitary - hygiene materials, cosmetics, etc. The Assistant Pharmacist program at the Medical College - Varna was established in 1961. The assistant pharmacists graduated with a Professional Bachelor's Degree. The pharmacist is no longer just a source of information on medicines and their dispensing, but also a member of the interdisciplinary team involved in the provision of primary care. Opportunities for career development, professional engagement and pay have a strong influence on professional satisfaction and realization.

The purpose of this article is to investigate the professional realization and satisfaction of graduate assistants - pharmacists at the Medical College - Varna.

An anonymous survey was conducted among the assistant pharmacists who graduated from Medical College - Varna. The survey was conducted online through an individual questionnaire using Google forms.

Keywords: professional realization, satisfaction, assistant pharmacist, Medical College - Varna

Помощник-фармацевтът е специалист, който участва активно в лекарствоснабдяването и лекарстворазпространението, като приготвя, съхранява и отпуска лекарствени форми, билкови смеси, диетични продукти, санитарни хигиенни материали, козметични средства и др.

Помощник-фармацевтите се реализират професионално в аптеки (за готови форми, болнични или билкови), аптечни складове, галеново-фасовъчни заводи, дрогерии, санитарни магазини, научно-изследователски институти (2).

Специалността „Помощник-фармацевт“ в Медицински колеж – Варна е разкрита през 1961 г. Подготвя специалисти, които основно се реализират в аптеки от открит тип, а друга част работят в болнични аптеки, като медицински представители, в аптечни складове и др. Помощник-фармацевтите се дипломират с образователно-квалификационна степен (ОКС) „професионален бакалавър“ (1). Поради големия интерес към специалността броят на приетите студенти в последните 10 години се е увеличил двукратно. През учебната 2019/2020 г. новоприетите първокурсници са 47 души. Студентите в специалността се обучават в изцяло обновени и модернизирани зали и лаборатории. В програмата е заложено теоретично и практическо обучение по общомедицински и специални дисциплини. „Помощник-фармацевт“ е една от малкото специалности, при които още от първата година на обучението студентите влизат в реална работна среда. В учебният план са заложени часове по учебна практика в аптеки от открит тип на територията на град Варна. Това подпомага обучението на студентите, тъй като едновременно с теоретичната подготовка те придобиват практически знания, опит и умения, които ги правят конкурентни кадри на пазара на труда.

Статистическите данни от „Картата на аптеките и дрогериите в Република България“ показват, че аптеките на територията на област Варна са 219, от които 184 в гр. Варна (5). Това са потенциални работни места за всички помощник-фармацевти, завършили Медицински колеж – Варна.

В отговор на специфичните потребности на фармацевтичния сектор в България от висококвалифицирани професионалисти с интердисциплинарна подготовка, ориентирана към икономическите и управленските аспекти на лекарствоснабдяването и фармацевтичните грижи през 2018 г. Медицински университет – Варна приема първия випуск студенти в магистърска програма „Фармацевтичен мениджмънт и грижи“, след завършване на ОКС „професионален бакалавър“. Това дава възможност

на помощник-фармацевтите да придобият ОКС „магистър“ в направление „Здравни грижи“. Специфичното съчетание от знания и умения, съобразени със съвременните тенденции в развитието на фармацевтичния сектор и здравеопазването като цяло, дават възможност на завършилите студенти да бъдат част от интердисциплинарни екипи на различни управленски равнища (6).

Фармацевтът вече не е само източник на информация за лекарства и тяхното отпускане, а също така член на интердисциплинарния екип, участващ в предоставянето на първични грижи (4). Фармацевтичните грижи целят чрез рационална лекарствена употреба да бъдат постигнати оптимални терапевтични резултати и повишаване качеството на живот на болните (3). Като най-достъпни здравни специалисти и посредници между лекарите и пациентите, нарастват очакванията към фармацевтите за опазване здравето на пациентите при самолечение и превенция на усложнения (4).

ЦЕЛ

Целта на настоящото проучване е да установи удовлетвореността и професионалната реализация на студенти, завършили специалност „Помощник-фармацевт“, към Медицински колеж – Варна.

МАТЕРИАЛИ И МЕТОДИ

В изследването е използван социологически метод – проведена е пряка анонимна индивидуална анкета сред помощник-фармацевти, завършили в Медицински колеж – Варна. Проучването е проведено онлайн, с помощта на Google формуляр, през месец септември 2019 г. Данните са обработени статистически чрез Excel, Word и вграден софтуер на Google формуляри.

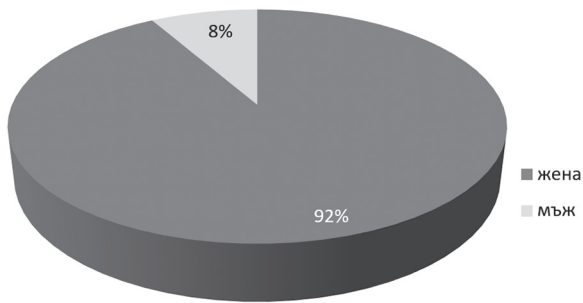
РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

За целите на изследването бяха анкетирани 60 помощник-фармацевти, завършили Медицински колеж – Варна. На анкетираните предварително е разяснена целта на проучването и след това при заявено от тях желание са се включили.

Сред анкетираните 92% са от женски пол, а 8% от мъжки (Фиг. 1). Резултатът показва засиления интерес на жените да се реализират в тази професия.

Установи се, че по-голямата част от завършилите, които упражняват професията „Помощник-фармацевт“ (84,9%), работят в аптека от открит тип, без изготвяне на ектемпорални лекарствени форми. 11,3% работят в аптека

Пол

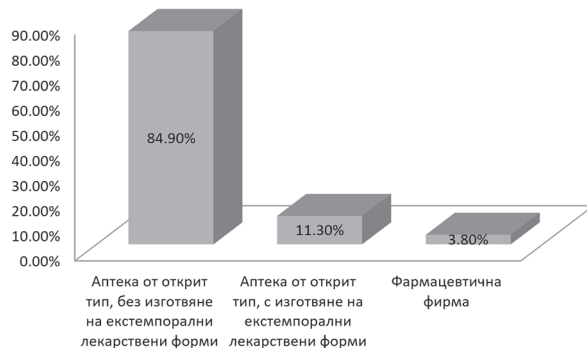

Фиг. 1. Вашият пол е?

Работите ли по специалността си?

Фиг. 2. Работите ли по специалността си?

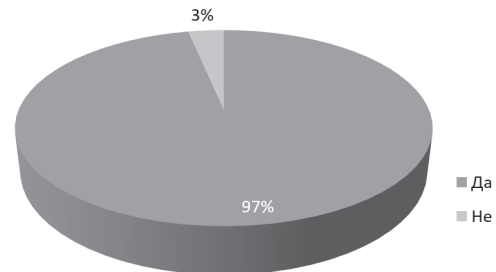
Фиг. 3. Къде работите?

от открит тип, с изготвяне на екстемпорални лекарствени форми. Едва 3,8% са предпочели реализация във фармацевтична фирма (Фиг. 3). Причина за изключително високия процент (близо 85%) на помощник-фармацевтите, работещи в аптека от открит тип, без изготвяне на екстемпорални лекарствени форми, се определя от съотношението на аптеките според вида на извършваната дейност. Данните от „Карта на аптеките и дрогерии в Република България“ показват, че 91,3% от аптеките в България не приготвят екстемпорални лекарствени форми.

На въпроса „Считате ли, че обучението и квалификацията, които Медицински колеж – Варна Ви дава, Ви правят конкурентноспособ-

ни?“ 97% от анкетирания са отговорили положително. Едва 3% се считат за неконкурентноспособни (Фиг. 4).

Считате ли, че обучението и квалификацията, които Медицински колеж – Варна Ви дава, Ви правят конкурентноспособни?

Фиг. 4. Считате ли, че обучението и квалификацията, които Медицински колеж – Варна Ви дава, Ви правят конкурентноспособни?

Данните от проучването показват, че близо 60% (58,3%) предлагат практическата им подготовка да бъде подобрена чрез решаване на казуси, разиграване на ролеви игри и конкретни ситуационни модели, което би ги подготвило за работата в реална работна среда. Други 40% смятат, че трябва да бъде увеличен броят на практическите упражнения (Фиг. 5).

Според Вас как може да се подобри практическата подготовка по време на обучението Ви?

Фиг. 5. Според Вас как може да се подобри практическата подготовка по време на обучението Ви?

Анализът на удовлетвореността на работното място показва, че огромна част (95%) от анкетирания помощник-фармацевти са доволни от местоработата си, а също и от професията, която са избрали (Фиг. 6). След обработването на анкетните карти, на въпроса „Работите ли по специалността си?“ 92% отговарят положително, а останалите 8% са намерили реализация в друга работна сфера (Фиг. 2).

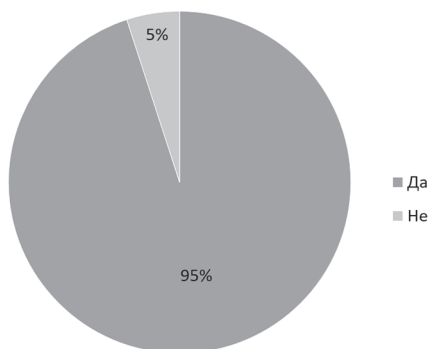
На въпроса „Продължихте ли Вашето образование след завършване на Медицински колеж – Варна?“ почти всички анкетирани отговарят положително – 95%, а тези, които не са продължили, са едва 5% (Фиг. 7). Резулта-

Удовлетворени ли сте от работата си като фармацевт?

Фиг. 6. Удовлетворени ли сте от работата си като фармацевт?

Продължихте ли Вашето образование след завършването на Медицински колеж - Варна?

Фиг. 7. Продължихте ли Вашето образование след завършването на Медицински колеж – Варна?

тът показва, че студентите имат желание да продължат своето обучение и повишат своята квалификация.

ИЗВОДИ

1. По-голямата част от дипломираните помощник-фармацевти работят по специалността си.
2. Според анкетиранияте участници, обучението в Медицински колеж – Варна е на необходимото ново и ги прави конкурентноспособни кадри на пазара на труда.
3. Анализът на удовлетвореността на работното място показва, че огромна част (95%) от анкетиранияте помощник-фармацевти са удовлетворени от своето работно място.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Фармацевтите много често се оказват първата и последна инстанция на взаимодействие на пациента със здравната система. Результа-

тите от направения анализ показват, че студентите от специалност „Помощник-фармацевт“ намират професионална реализация във фармацевтичния сектор и са удовлетворени от образованието, което получават в Медицински колеж – Варна.

ЛИТЕРАТУРА

1. Близнакова Д., „75 години Медицински колеж – Варна. Историята – свидетел на времето“, 2017, изд. Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна
2. Попова Ст., Георгиева Л., Професии в здравеопазването, Стено Варна, 2011, стр. 108-109
3. Cvetkova A, Petkova V, Todorova A, Dimitrov M: Marketing strategies for retaining the market share of pharmaceutical products after the patent protection, World Journal of Pharmaceutical Research, 2014, Volume 3, Issue 10, 01-07.
4. Petkova V, Georgiev St, Dimitrova ZI, Radivoeva M: Implementation of pharmaceutical care knowledge in Bulgarian community pharmacies, Pharmacy education, June 2006, Vol 6 (2)
5. Карта на аптеките и дрогерии в Република България. Достъпна на адрес: <http://mapteka.bg/>
6. <http://mu-varna.bg/BG/specialnosti#point11>

Адрес за кореспонденция:

Десислава Александрова
УС „Помощник-фармацевт“
Медицински колеж - Варна
бул. „Цар Освободител“ 84
Варна, 9000

e-поща: Desislava.Aleksandrova@mu-varna.bg